

Handläggare

Hanna Röngren

Utvecklare

Socialförvaltningen

Svar på ledamotsinitiativ avgiftsfri familjerådgivning Enköpings kommun

Bakgrund

Centerpartiet i Enköping har lämnat ett ledamotsinitiativ vilket beslutats av socialnämnden, paragraf 76/2026, 2026-04-23. Socialnämnden har uppdragit till förvaltningen att utreda förutsättningarna för att förändra familjerådgivningen avseende avgift och antal samtal.

Ledamotsinitiativet efterfrågar svar på följande frågeställningar;

- att ge förvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att förändra familjerådgivningen avseende avgift och antal samtal,
- att analysera konsekvenserna av sådana förändringar avseende kostnader, tillgänglighet, jämlikhet samt förebyggande effekter,
- att genomföra en jämförelse med andra kommuners avgifter och omfattning av familjerådgivning, samt
- att resultatet av utredningen återspeglar till socialnämnden för vidare handläggning och beslut.

Utredning

Socialnämnden är skyldig att erbjuda familjerådgivning i enlighet med 13 kap. 4§ Socialtjänstlagen (2025:400). Nämnden får ta ut en avgift för

familjerådgivning enligt 32 kap. 1§ SoL. Avgiften ska vara skälig och inte överstiga kommunens självkostnader.

I "Vägledning, familjerådgivning" från Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, MFOF¹, anges att kommunerna själva får bestämma om avgift men att en sådan inte ska läggas på en nivå att den avhåller enskilda att vända sig till familjerådgivningen.

I utredningen har kontakt tagits med ett antal kommuner, MFOF samt Föreningen Sveriges kommunala familjerådgivare för att få vägledning i ärendet.

Avgifter

MFOF genomförde 2020 en kartläggning över avgifter för familjerådgivning i Sverige. Kartläggningen visar att det finns skillnader i hur kommuner väljer att ta ut avgift och eventuella kostnad. Ett antal kommuner har gratis rådgivning, i de kommuner där man tar ut en avgift varierar avgiften från 100kr till 500kr per samtal.

Enköpings kommun tar för närvarande ut en avgift på 250kr per samtal vilket är i jämn nivå och något lägre än närliggande kommuner.

- Håbo kommun 400kr
- Uppsala kommun 350kr
- Upplands-Bro 250kr
- Västerås stad 200kr

Förvaltningen har varit i kontakt med ett antal kommuner som samtliga har avgiftsfri familjerådgivning, däribland Surahammar, Sala, Heby, Tierp och Östhammar.

Dessa kommuner beskriver att de haft avgiftsfri familjerådgivning under många år och att en anledning till att man valt detta är att en avgift kan innebära ett hinder för människor att söka hjälp. Avgiftsfri rådgivning anses även vara positivt utifrån ett förebyggande och tillgängligt perspektiv. Kommunerna uppger även att en avgift kan leda till ojämlik tillgång till stöd i

¹ [Vägledning_241205.pdf](#)

de fall en individ inte har ekonomiska resurser att betala för familjerådgivning.

Avgiftsfri familjerådgivning omställning av socialtjänstlagen

Södertälje kommun införde 2025 avgiftsfri familjerådgivning efter beslut i socialnämnden, kommunen hade tidigare en avgift på ca 300kr/samtal.

Ansvarig chef för familjerådgivningen beskriver att de genomfört denna förändring som ett steg i socialtjänstens omställning mot en mer lätt tillgänglig, förebyggande och jämlik socialtjänst. Förändringen har lett till att man arbetar mer aktivt för att nå ut till fler målgrupper och marknadsföra familjerådgivningen på ett annat sätt än tidigare.

Kommunen har inte gjort någon uppföljning eller utvärdering av förändringen ännu, men planerar att göra detta under 2027.

Antal samtal

Enligt gällande avtal för familjerådgivning i Enköpings kommun erbjuds sex samtal. I särskilda fall kan leverantören efterfråga om att erbjuda fler samtal, vilket ska godkännas av socialförvaltningens kontaktperson för avtalet. Sedan 2024 har leverantören endast gjort två sådana förfrågningar, den senaste under sommaren 2026. I samtal med leverantören anser de att 6 samtal är en rimlig nivå, genomsnittet är 4-6 samtal/ärende. I det fall mer stöd kan behövas hänvisas vidare till andra insatser inom socialförvaltningen eller andra aktörer.

Andra kommuner erbjuder i genomsnitt mellan 3-8 samtal/par, med lokala och flexibla anpassningar mellan kommuner.

Bedömningen är därmed att fortsätta erbjuda max 6 samtal, men med möjligheten att i särskilda fall bevilja ytterligare samtal.

Ekonomiska underlag

Socialförvaltningen betalar 764kr per samtal till leverantören 2026.

Leverantören genomför ca 700 samtal per år (704 stycken år 2025) vilket innebär att kommunen betalade 537 856kr för familjerådgivning 2025.

I det fall socialnämnden skulle besluta om avgiftsfri familjerådgivning skulle förvaltningen betala 1014kr per samtal, då egenavgiften om 250kr/samtal läggs på kommunens kostnad.

Från 2027-02-01 träder ett nytt avtal för familjerådgivning i kraft. Priset förändras då till 1145kr/samtal till leverantören. Vid avgiftsfri rådgivning blir kostnaden 1395kr/samtal.

Notera att viss skillnad i antalet samtal/år kan förekomma och påverka den faktiska kostnaden.

Scenario	Kostnad/samtal	Uppskattat antal samtal/år	Total kostnad/år	Differens mot nuvarande kostnad
Nuvarande kostnad till leverantör (år 2025)	764kr	700st	534 800kr	
Avgiftsfritt , nuvarande avtal tom 20270131	1014kr	700st	709 800kr	+ 175 000kr
Avgift , nytt avtal från 20270201	1145kr	700st	801 500kr	+ 263 644kr
Avgiftsfritt , nytt avtal från 20270201	1395kr	700st	976 500	+ 441 700

Socialförvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att avgiftsfri familjerådgivning överensstämmer med socialtjänstlagens intentioner om tidigt, förebyggande och jämlikt stöd.

Familjerådgivning är i nuläget den enda insatsen som medför en avgift för den som söker stöd från socialförvaltningen. Familjerådgivning ses som en tidigt förebyggande insats som kan förebygga ytterligare behov av stöd och insatser från socialtjänsten. Även om förvaltningen får ta ut en avgift i enlighet med lagstiftningen, kan det medföra hinder för kommuninvånare att ta hjälp från familjerådgivningen och leda till en ojämlik socialtjänst där alla inte ges samma möjligheter att ta del av befintligt stöd.

Det bedöms dock inte enbart vara kostnaden som avgör om kommuninvånare söker kontakt med familjerådgivningen. Leverantören beskriver att de har relativt få ärenden med utländsk bakgrund och samkönade par. Detta är något som även Södertälje vittnar om. Det behöver därför vidtas fler åtgärder utöver att införa kostnadsfria samtal för att skapa en jämlik tillgång till familjerådgivningen.

Sammantaget bedömer förvaltningen att avgiftsfri familjerådgivning kan motiveras utifrån flera perspektiv, men behöver särskilt beaktas utifrån den ekonomiska belastning det kommer medföra i socialnämndens budget.

- Ökad tillgång till lätt tillgängligt och förebyggande stöd
- Jämlik tillgång till insatser inom hela socialtjänsten, inget stöd eller insats medför en avgift
- Jämlikt oavsett ekonomiska förutsättningar att prioritera och bekosta egenavgiften
- Ökad kostnad för socialnämnden med ca 441 700kr/år.

Uppföljning

Vid beslut om avgiftsfri familjerådgivning behöver förändringen noga följas upp och analyseras, bland annat utifrån;

- Förändring av volymer - *lätt tillgänglig, förebyggande*

- Förändring av målgrupp - *jämlik*
- Förändring av ärendens karaktär/sökorsak – *lätt tillgänglig, förebyggande*
- Förändring av kötid från första besökstid - *lätt tillgänglig*
- Förändring av antal samtal/par – *lätt tillgänglig*
- Ekonomiska konsekvenser